

László Gyula (1910–1998) régészprofesszor mint grafikus mutatkozik be Mátyás Vilmos nevére készített, nőalakot galambbal ábrázoló, népies stílusú könyvjeggyel (N26/8). A neves professzor így vall e tevékenységéről: „Magam nem művelem ezt a műfajt, csak barátságából csinállok egyet-egyet”⁷.

László Gyula kliszeje, P1

A Minajev-gyűjtemény hungarikáinak bemutatását egy kiemelkedően szép könyvjeggyel zárom, Nagy Árpád (1894–1959) grafikus fény-árnyék hatások révén szinte festményszerű ex librisével, a cipőjét kötő balerina alakjával (Carbonara nevére, N22/59). A kép, mely felidézi a francia Edgar Degas (1834–1917) ilyen témájú alkotásait, a lány, atmoszférikus hatásokkal, az elmosódott kontúrokkal az impresszionisták stílusához áll közel.

Nagy Árpád fametszete, X2

Konklúzió

A Rudomino Könyvtárban talált hungarika ex librisek nemcsak a hazai, hanem a külföldi ex libris kutatások számára is jelentőséggel bírnak, új adatokkal szolgálnak. E kisgrafikák, a kultúra e nemzetközi követői – a művészet világnyelvén megszólalva – nemcsak a magyar grafikaéletről, a művészekről, hanem az ex librisek készítettőiről, a megrendelőkről is hírt visznek a világ minden tájára: „...a jó ex libris nemcsak jó grafika, hanem a lap tulajdonosának egyéniségéről, foglalkozásáról, kedvteléseiről is vall, az egyéniséget közvetlen, vagy közvetett eszközökkel, realitásokkal vagy szimbólumokkal, egyszerűen vagy áttételesen úgy ragadja meg, hogy a perszónifikáció egyedi és utánozhatatlan legyen. A jó ex libris Janus-arcú műalkotás: a tulajdonos és a művész legbelsőbb énjét egyaránt a világ elé tárja...”⁸ A múltat a jelennel összekötve, határainkon is átívelve üzen a jövőnek.

¹ A tanulmány a 2010. december 10-én a „Közép-Európa a változó időben” c. konferencián, az ELTE-n elhangzott előadás szerkesztett, kissé bővített változata.

² Fery Antal (107), Drahos István (90), Stettner Béla (58), Bordás Ferenc (46), Kertes-Kollmann Jenő (40), Menyhárt József (31), Nagy László Lázár (26), Takács Dezső (17), Nagy Arisztid (13)

³ A Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület jubileumi évkönyve 1959–2009. (Budapest, 2009), 44. p.

⁴ Nagy László Lázár, http://www.ndr.hu/keljfellaci/muv_nll.html

⁵ Galambos Ferenc: Tempinszky István, In. A Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület jubileumi évkönyve, 1959–2009. (Budapest, 2009), 48. p.

⁶ Diskay Lenke ex librisei és kisgrafikái; szerk. Lenkey István, Petőfi Emlékkönyvtár, Kisgrafikai füzetek 1. Debrecen, 1981. A Diskay Lenke hagyatékából 2009 folyamán rendezett kiállítás anyaga virtuális formában jelenleg is megtekinthető az OSZK honlapján (www.oszk.hu).

⁷ Arató Antal: A barátság jegyében, In. Kisgrafika 1993/2. szám, 9. p.

⁸ Galambos Ferenc: Drahos István, In. A Kisgrafika Barátok Köre jubileumi évkönyve, 1959–1969 (szerk. Galambos Ferenc, Budapest, 1969), 50. p.

A GRAFIKA GYÖNGYSZEMEI A XX. SZÁZAD ÁTTEKINTÉSE

A KBK szegedi csoportja ötven évvel ezelőtt, 1961-ben kezdte meg munkáját Kopasz Márta grafikus vezetésével. Erre az évfordulóra emlékezve a 2011. május 20-21-én tartott Országos Találkozóhoz kapcsolódva két helyszínen rangos kiállításon mutatták be a szegedi kisgrafika megteremtőinek munkásságát, s a mai folytatást és a gyűjtők tevékenységét. A kiállítás anyaga átfogja a XX. századot. Felvonultatja mindazokat az alkotókat, akik Szeged grafikai kultúrájáért sokat tettek és híret vitték a város gazdag művészeti életének.

A KASS GALÉRIA kiállításán tíz olyan alkotó munkáiban gyönyörködhetnek a látogatók, akik a múlt század első felében már meghatározó egyéniségei voltak a város grafikai életének és alkotói pályájuk csaknem kitölti a század második felét is. A megkezdett munkát napjainkban folytató művészek, tizenhárom bizonyítják, hogy az Európa-hírű neves elődöknek méltó utódaik, akik hűen képviselik a szegedi grafikát szerte a világban.

Négy, neves szegedi gyűjtő gyűjteményének jeles darabjait is megismerhetjük a Galériában. E négy gyűjtő közül dr. Pálóczi Sándor és dr. Némegy Gyula a XIX. és XX. század fordulóján kezdte el az ex libris gyűjtést. Bemutatott anyagukban jól végig követhetjük a hazai ex libris kibontakozását, fejlődését és azt a kapcsolatteremtést, mely az 1903-ban rendezett első országos kiállítással vette kezdetét és a negyvenes évekre oly módon teljesedett ki, hogy Szegeden önálló kiállítást is rendezhettek. Déry Ilona és dr. Lustig István a harmincas években kapcsolódtak be a gyűjtők nagy családjába, amikor a városban élő, eleven grafikus csoport működött és segítette a gyűjtők munkáját.

A SOMOGYI KÖNYVTÁR már több alkalommal adott helyet ex libris és kisgrafika kiállításnak. A szegedi csoportnak is e könyvtár az otthona. Az évfordulóra a könyvtár munkatársai „A KBK Szegedi Csoportjának alkotói és gyűjtői a Somogyi Könyvtár dokumentumai tükrében” címmel rendeztek kiállítást. Katalógusok, grafikák, évkönyvek, és dr. Krier Rudolf nemzetközi levelezéséből adnak ízelítőt. Jól válogatott, szépen rendezett kiállítás szinte kedvcsináló a grafikai kultúra eme ágának felfedezésére.

A könyvtár első emeletén a falakon és a fekvő tárlókban 550 grafikai lapban gyönyörködhet a látogató. 27 művész – Budapesttől Pécsen át Kolozsvárig, Szlovéniáig stb. – alkotása kelti fel a figyelmet a mai hazai és nemzetközi grafikus világ munkáira. 35 gyűjtő hozta el nevére készült lapjainak legszebb darabjait, kiegészítve gyűjteményének egy-egy értékesebb lapjával. Megismerkedhetnek a látogatók olyan gyűjtők lapjaival is, akik az előző század neves és meghatározó gyűjtői voltak, akik sokat tettek a hazai ex libris kultúra terjesztéséért: Galambos Ferenc, Kertész Dénes, Kovács József, dr. Semsey Andor, Szentesi Flórián stb. – A művészek közül Fery Antal családi vonatkozású lapjait emeljük ki.

Mindkét kiállítást Tandy Lajos, a Szeged folyóirat főszerkesztője nyitotta meg. Bevezető szavaiban hangsúlyozta, hogy az ex libris és kisgrafika kapcsolatteremtő a művész és a gyűjtő között. Szólt arról, hogy e demokratikus műfajú alkotások a szellem szabadságát bizonyítják, amikor alkotó és gyűjtő egymásra talál s közösen gondolkodik egy témáról. Megemlítette, hogy a kisgrafika gyűjtésnek generációkat összekötő ereje van,

mely képes egy évszázadot is átfogni, mint a Kass Galériában láthatjuk.

Köszönet illeti a kiállítás rendezőit: Rácz Máriát és Bakacsi Lajost. A szépen paszpartúzott és ízlésesen elrendezett táblók mellett olvasható ismertetések az érdeklődőket segítik és elviszik az ex libris és kisgrafika tenyérnyi csodálatos világába.

Lenkey István

TISZTÚJÍTÓ KÖZGYŰLÉS

2011. május 21-én Szegeden az ötévente esedékes tisztújító közgyűlés megtartására került sor, összevonva a szegedi KBK csoport 50 éves ünnepségeivel. A közgyűlésen csak 31 fő vett részt, egy félóra múlva azonban az előírásoknak megfelelően a közgyűlés elkezdődhetett. Levezető elnök nem lévén, Palásthy Lajos vállalta ezt is fel. Jegyzőkönyvvezetőnek dr. Lenkey István, jegyzőkönyv hitelesítőkné Imre Lajos és Varga Edit lettek felkérve. Táragsorozat a meghirdetettnek megfelelően:

- Titkári beszámoló az elmúlt 5 évről.
- A héttagú intézőbizottság lemondása az alapszabály szerint.
- Az új intézőbizottság megválasztása.
- Egyéb javaslatok, indítványok.

Bakacsi Lajos grafikája, CAD, Op. 192 (2011), 85×85

A titkári beszámoló a 2006-2010 évről

Az előző tisztújító közgyűlést 2006. január 28-án tartottuk meg, és ötévenként kell az egyesület alapszabálya szerint ezt megtartani.

Az elmúlt 5 év eseményei:

2006. április 17-én elhunyt Szij Rezső művészettörténész. Lapunkban Ürmös Péter írt róla megemlékezést.

2006-ban megjelent Fery Antal élete, alkotásjegyzéke c. kiadvány, Fery Vera és Soós Imre gondozásában.

2006-ban Svájcban, Nyonban került megrendezésre a XXXI. nemzetközi exlibris kongresszus.

2006-ban elhunyt Müller Árpád, a kiváló grafikus és festőművész.

2006 júniusában elhunyt az ausztriai Linzben élő Petz házaspár, sokan ismertük és szerettük őket.

Nagy László Lázár fametszete, X2, Op. 696 (2011), 85×60

Ugyancsak 2006 év vesztesége volt a szombathelyen élő Pittmann László halála, aki 1972-től volt egyesületünk aktív tagja.

2006-ban elkészült Kopasz Márta grafikai alkotásjegyzéke, Rácz Mária és Bakacsi Lajos szerkesztésében.

2007-ben 82 éves korában elhunyt Máriássy Mihályné ajkai gyűjtő.

2007-ben elkészült Szilágyi Imre (Debrecen) alkotásjegyzéke. Összeállította Csernát Gábor.

2008. február 26-án elhunyt Andruskó Károly zentai grafikus. Kiállítás az Iparművészeti Múzeumban „Értékmentő szenedély” címmel, 2008. január 21. és április 20. között.

2008. február 8-án elhunyt Meskó Anna gyulai grafikus, aki férjével, Póka Györggyel együtt készítette jellegzetes grafikáit.

2008. szeptember 8-án Rácz Győző putnoki tagunk távozott az élők sorából.

Ugyancsak a 2008-as év eseménye, hogy megjelent Várkonyi Károly debreceni grafikus életéről szóló könyv. Összeállította a művész fia, Várkonyi Zsolt.

2008 októberében Pekingben volt a XXXII. ex libris kongresszus.

2008. október 3-án elhunyt Oltvay Ferencné Simon Klára szegedi tagtársunk.

2008-ban a 10 évnél régebbi külföldi folyóiratanyagunkat az Iparművészeti Múzeum könyvtárának adtuk át.

2008-as év eseménye még az internetes honlapunk megindulása www.kisgrafika.hu címen.

2009. április 18-án a Józsefvárosi Galériában megtartottuk a KBK egyesület fennállásának 50. évfordulóját. Ez alkalommal jubileumi évkönyv és grafikai mappa is kiadásra került.

2009-ben Debrecenben Keresi Ferenc nemzetközi ex libris kiállítást szervezett.

2009 augusztus 1-jén meghalt az eredetileg szegedi tagunk, Rostáné Pap Piroška.

2010. március 29-én elhunyt Kass János grafikusművész.

2010. augusztus 24-29 között rendezték meg Isztambulban a XXXIII. nemzetközi exlibris kongresszust.

2010 őszén Ürmös Péter meghívást kapott Finnországba, ahol ismertette a hazai ex libris készítés és gyűjtés helyzetét.